

*Marek Mrówczyński, Krzysztof Widorski.
Instytut Ochrony Roślin w Poznaniu*

Aktualne zalecenia zwalczania szkodników rzepaku ozimego

W Polsce straty powodowane przez szkodniki wynoszą od 15 do 50%. Program integrowanej ochrony rzepaku ozimego powinien uwzględniać nie tylko zabiegi chemiczne, ale przede wszystkim zespół zabiegów agrotechnicznych. Ogromne znaczenie w ograniczaniu rozwoju szkodników i chorób mają następujące czynniki: właściwe stanowisko w płodozmianie, staranne wykonanie podorywki i następujących po niej uprawek, optymalne nawożenie, dobre wykonanie orki siewnej, terminowy wysiew zdrowych nasion na optymalnej głębokości oraz pielęgnowanie zasiewów, polegające głównie na zwalczaniu chwastów. Dlatego też zabiegi chemiczne powinny być tylko uzupełnieniem przeprowadzonej agrotechniki.

W okresie jesiennej wegetacji największe zagrożenie dla upraw rzepaku stanowią: chowacz galasówek, pchełka rzepakowa i pchełki ziemne, natomiast wiosną — chowacz brukwiaczek, słodyszek rzepakowy i chowacz czterozębny. W okresie kwitnienia i dojrzewania największe straty wyrządzają: chowacz podobnik i przyszczarek kapustnik.

Chowacz galasówek, pchełka rzepakowa, pchełki ziemne

Najskuteczniejszym i najtańszym sposobem zwalczania tych szkodników jest zaprawianie nasion rzepaku przed siewem. Do suchego zaprawiania nasion zalecane są: Oftanol T w dawce 40 g/kg nasion i Marshal 250 DS w dawce 30 g/kg nasion, natomiast do zaprawiania nasion na mokro: Promet 400 CS w dawce 40 ml/kg nasion i Furadan 35 ST w dawce 15 ml/kg nasion.

Chowacz brukwiaczek

Opryskiwanie przeprowadzić zgodnie z sygnalizacją, po pojawieniu się chrząszczy na plantacji (najczęściej w marcu), gdy średnia dobową temperatura utrzymuje się powyżej 6°C, lecz przed złożeniem jaj. Podczas długiej i chłodnej wiosny zabieg wykonać powtórnie. Zwalczanie chowacza brukwiaczka przeprowadzić jednym z następujących preparatów: Bancol 50 WP w dawce 1 kg/ha, Cymbusz 10 EC — 0,3 l/ha, Cyperkil 25 EC — 0,12 l/ha, Decis 2,5 EC — 0,3 l/ha, Enolofos — 1 l/ha, Fastac 10 EC — 0,12 l/ha, Filitox — 1 l/ha, Karate 025 EC — 0,3 l/ha, Metofos płynny — 4 l/ha, Propotox M płynny — 3 l/ha, Ripcord 10 EC — 0,3 l/ha,

Sherpa 10 EC — 0,3 l/ha, Sumicidin 20 EC — 0,5 l/ha, Trebon 30 EC — 0,3 l/ha, Trebon 10 SC — 0,5 l/ha, Zolone 35 EC — 3 l/ha, Zolone 30 WP — 3,5 kg/ha. Do zabiegów agrolotniczych wykonywanych za pomocą atomizerów można stosować: Decis 0,5 ULV w dawce 1,5 l/ha, Decis koncentrat 015 UL — 0,5 l/ha, Fastac 0,5 ULV — 2,4 l/ha.

Gnatarz rzepakowy

Opryskiwanie przeprowadzić po wystąpieniu młodych larw (we wrześnie), przy średniej liczebności 1 larwa na 1 roślinę, stosując jeden z następujących preparatów: Decis 2,5 EC w dawce 0,3–0,35 l/ha, Fastac 10 EC — 0,08–0,1 l/ha, Karate 025 EC — 0,25–0,3 l/ha. Do zabiegów agrolotniczych wykonywanych za pomocą atomizerów można stosować: Decis 0,5 ULV w dawce 1,5 l/ha, Decis koncentrat 015 UL — 0,5 l/ha, Fastac 0,5 ULV — 2,4 l/ha.

Mszycy kapuściana

Opryskiwać brzeg plantacji w przypadku liczego wystąpienia mszyc, najwcześniej 10 dni od zakończenia kwitnienia — najczęściej w okresie rozwoju łuszczyn. Zabieg wykonywać po zakończeniu lotu pszczół, przestrzegając okresów prewencji. Do cieczy użytkowej dodać środek zwiększający zwilżalność. Zwalczanie mszycy przeprowadzić jednym z następujących preparatów: Decis 2,5 EC w dawce 0,35 l/ha, Ekatin 25 — 0,6 l/ha, Fastac 10 EC — 0,12 l/ha, Pirimor 50 DG (DP) — 0,25–0,5 kg/ha, Sadofos płynny 30 — 1,8–2,4 l/ha, Trebon 10 SC — 0,5 l/ha.

Ślodyzek rzepakowy, chowacz czterozębny

Opryskiwanie przeprowadzić zgodnie z sygnalizacją, po wystąpieniu chrząszczy na pąkujących roślinach rzepaku. Zabieg powtórzyć przy przedłużającym się nalocie chrząszczy. Preparaty zastosowane w wyższych dawkach zwalczają również chowacza czterozębnego. Zwalczanie wykonać jednym z wymienionych preparatów: Bancol 50 WP w dawce 0,75–1 kg/ha, Chlormecyd — 2 l/ha, Cymbusz 10 EC — 0,25 l/ha, Cyperkil 25 EC — 0,1 l/ha, Decis 2,5 EC — 0,2 l/ha, Enolofos — 0,75–1 l/ha, Fastac 10 EC — 0,1 l/ha, Filitox — 0,75 l/ha, Fozamet — 3,5 l/ha, Karate 025 EC — 0,25 l/ha, Metofos płynny — 3 l/ha, Propotox M płynny — 3 l/ha, Ripcord 10 EC — 0,25 l/ha, Sherpa 10 EC — 0,25 l/ha, Sumi-Alpha 050 EC — 0,25 l/ha, Sumicidin 20 EC — 0,3 l/ha, Trebon 30 EC — 0,3 l/ha, Trebon 10 SC — 0,5 l/ha, Zolone 35 EC — 1,5–2 l/ha, Zolone 30 WP — 2 kg/ha. Do zabiegów agrolotniczych wykonywanych za pomocą atomizerów można stosować: Decis 0,5 ULV w dawce 1,5 l/ha, Decis koncentrat 015 UL — 0,5 l/ha, Fastac 0,5 ULV — 2,4 l/ha.

Chowacz podobnik, pryszczarek kapustnik

Zwalczanie szkodników łuszczynowych przeprowadzić zgodnie z sygnalizacją, w okresie opadania płatków kwiatowych i po wykształceniu się pierwszych łuszczyn. Pryszczarka kapustnika zwalczać, gdy pierwsze łuszczyny osiągną długość 2–4 cm.

Przy masowym występowaniu jednego lub obu gatunków zabieg powtórzyć po 7–10 dniach. Intensywniejszej ochrony przed pryszcarkiem wymagają plantacje blisko położone w stosunku do upraw ubiegłorocznych. Plantacje wielkoobszarowe mogą być chronione tylko w pasie brzeżnym. Do zwalczania szkodników łuszczynowych zalecane są następujące preparaty: Bancol 50 WP w dawce 1 kg/ha, Chlormecyd — 2,5 l/ha, Decis 2,5 EC — 0,3 l/ha, Fastac 10 EC — 0,1 l/ha, Karate 025 EC — 0,3 l/ha, Sumi-Alpha 050 EC — 0,25 l/ha, Trebon 10 SC — 0,5 l/ha, Zolone 35 EC — 3–3,5 l/ha, Zolone 30 WP — 3,5–4 kg/ha. Do zabiegów agrolotniczych wykonywanych za pomocą atomizerów można stosować: Decis 0,5 ULV w dawce 1,5 l/ha, Decis koncentrat 015 UL — 0,5 l/ha, Fastac 0,5 ULV — 2,4 l/ha.

Progi ekonomicznej szkodliwości ważniejszych szkodników rzepaku ozimego

- Chowacz brukwiaczek: początek marca — 10 chrząszczy w żółtym naczyniu w ciągu kolejnych 3 dni; koniec marca — 6 chrząszczy na 25 roślinach.
- Chowacz czterozębny: przełom kwietnia i maja — 20 chrząszczy w żółtym naczyniu w ciągu 6 dni lub 6 chrząszczy na 25 roślinach.
- Chowacz podobnik: przełom kwietnia i maja — 4 chrząszcze na 25 roślinach
- Mszyca kapuściana: od początku rozwoju łuszczyn — 2 kolonie na 1 m² na brzegu pola.
- Pryszczarek kapustnik: od początku opadania płatków kwiatowych — 1 owad dorosły na 4 rośliny lub 5 uszkodzonych łuszczyn na 1 roślinie (w roku ubiegłym).
- Słodyszek rzepakowy: zwarty kwiatostan — 1 chrząszcz na roślinie, luźny kwiatostan — 3–5 chrząszczy na roślinie.

Pest control in winter oilseed rape in Poland

Summary

Number of pest species occurring in rape cultures in Poland is high, but their economical importance is different in separate regions of the country and in successive years. Many pest species are of low, sometimes local importance so in this report only important pest species are discussed according to their importance in separate development stages of rape plants.

The following list of the main rapeseed insect pests has been established more or less chronologically according to their occurrence in the crops:

- *Phyllotreta nemorum* L. (Turnip flea beetle),
- *Psylliodes chrysocephala* L. (Cabbage stem flea beetle),
- *Athalia rosae* L. (Turnip sawfly),
- *Brevicoryne brassicae* L. (Grey cabbage aphid),

- *Ceuthorrhynchus napi* Gyll. (Cabbage stem weevil),
- *Ceuthorrhynchus quadridens* Panz. (Cabbage seedstalk curculio),
- *Meligethes aeneus* F. (Pollen beetle),
- *Ceuthorrhynchus assimilis* Payk. (Cabbage seed weevil),
- *Dasyneura brassicae* Winn. (Cabbage seed midge).